

Koersdocument Coronacrisis

10 september 2020

Gemeente Raalte

Inhoud

1. Onze koers in coronatijd	3
1.1 Inleiding	3
1.2 Opbouw en doel van dit document.....	3
1.3 Wie zijn wij als gemeente en hoe reageren wij op deze crisis?	3
1.4 Uitgangspunten voor ons handelen.....	4
1.5 En dan? Ambities	4
2. Van ambities naar realisatie.....	6
2.1 Inleiding	6
2.2 Vertaling naar diverse beleidsterreinen	6
2.3 Eigen organisatie	6
2.4 Leidraad afweging steunmaatregelen.....	6
3. Monitoring en vervolg	9

1. Onze koers in coronatijd

1.1 Inleiding

De coronacrisis houdt iedereen in zijn greep en heeft veel gevolgen voor inwoners, ondernemers en (maatschappelijke) organisaties in onze gemeente.

De eerste weken van deze crisis hadden het karakter van een sprint. De focus lag met name op de korte termijn en het nemen van snelle besluiten. Inmiddels heeft de crisis meer het karakter van een marathon. Een marathon vraagt om verder vooruitkijken, richting geven en koers bepalen. Het vraagt om antwoorden op vragen als: wat voor soort gemeente willen we in deze crisis zijn? Hoe ver kunnen en willen we gaan bij de ondersteuning van onze inwoners, ondernemers en (maatschappelijke) organisaties? En welke ambities hebben we? In deze notitie geven we een eerste antwoord op deze vragen, die de basis vormen voor ons handelen in de komende periode. Omdat het verloop van deze crisis een hoge mate van onvoorspelbaarheid heeft zijn de uitgangspunten en ambities die we in deze notitie beschrijven niet in beton gegoten. We toetsen daarom regelmatig bij de gemeenteraad, onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties of we nog steeds op de goede weg zitten, en stellen onze ambities bij waar nodig.

De uitgangspunten die in deze notitie staan beschreven komen niet uit de lucht vallen, maar zijn gebaseerd op:

- Eerder vastgestelde gemeentelijke visiedocumenten, zoals de visie op dienstverlening en de omgevingsvisie;
- Een eerste inventarisatie van financiële gevolgen voor de gemeente en maatschappelijke partners met wie we een sterke (financiële) relatie hebben;
- De optelsom van ervaringen en kennis die we de afgelopen maanden als college en organisatie hebben opgedaan in onze contacten met inwoners, ondernemers en organisaties.
- Twee sessies met het college en enkele adviseurs op basis van scenario-denken en de centrale vraag: wat voor soort gemeente moeten wij zijn om het verschil te maken voor onze samenleving?
- Informatie over landelijke ontwikkelingen en goede voorbeelden vanuit andere gemeenten.

1.2 Opbouw en doel van dit document

Deze notitie bestaat uit twee delen. Het eerste deel beschrijft op hoofdlijnen wat voor gemeente we willen zijn in deze crisis en welke uitgangspunten en ambities we hierbij hanteren. Maar alleen uitgangspunten en ambities zijn niet genoeg. Want hoe vertaalt dit zich in de praktijk? Hoe bepaal je bijvoorbeeld of je als gemeente wel of niet in wilt spelen op een bepaald verzoek om ondersteuning? Dit vraagt om meer concrete handvatten. Daarom gaat het tweede deel van dit document over de toepassing in de praktijk. Dit deel bevat onder meer een leidraad die als hulpmiddel dient bij het afwegen van verzoeken om ondersteuning. Dit document is geschreven met de gemeenteraad, college en gemeentelijke organisatie als primaire doelgroep. Met als doel om als gemeente zo veel mogelijk vanuit een zelfde houding/visie naar buiten te treden en een gezamenlijke koers te bepalen in de corona crisis.

1.3 Wie zijn wij als gemeente en hoe reageren wij op deze crisis?

Sterke samenleving

We kennen onze samenleving als initiatiefrijk, nuchter, ondernemend en met een sterk organiserend vermogen. In onze dorpen heerst een cultuur van 'we regelen het samen wel' en dat merken we ook tijdens deze crisis. Onze inwoners, ondernemers en organisaties blijven dicht bij zichzelf en zoeken actief naar manieren om het beste te maken van deze crisis. Allemaal eigenschappen die helpen in een crisis als deze, waarin we meer op elkaar aangewezen zijn.

De gemeente als gelijkwaardig en gewaardeerd partner

Als gemeente (raad, college en ambtelijke organisatie) hebben we ons de afgelopen jaren steeds meer gepositioneerd als een betrokken overheid die waar mogelijk als gelijkwaardige (gewaardeerd) partner in die

samenleving opereert. We zijn er van overtuigd dat dit de meeste meerwaarde heeft voor onze samenleving. Bij onze manier van werken staan waarden als *betrouwbaar, verbindend, oplossingsgericht en slim* centraal.

Als we terugkijken naar de eerste weken van deze crisis, dan zien we dat ook wij dicht bij onszelf zijn gebleven. We hebben snel een beleidsteam gevormd, zijn in actie gekomen, deden dat pragmatisch, en hebben onze bestaande contacten gebruikt om te weten wat er speelt en te helpen waar dat kon.

We blijven onszelf

We gaan niet plotseling anders doen dan we zijn. We treden onze samenleving tegemoet vanuit een *verbindende en oplossingsgerichte* basishouding. We zijn zelf *betrouwbaar* en hebben *vertrouwen* in onze inwoners, ondernemers en organisaties. We zetten ons in om cruciale elementen en structuren in onze samenleving overeind te houden.

1.4 Uitgangspunten voor ons handelen

De coronacrisis brengt onzekerheden met zich mee en daar willen we als gemeente Raalte zo goed als mogelijk een antwoord op geven. Bovenstaande meer algemene waarden vertalen we naar de volgende uitgangspunten voor ons handelen de komende tijd:

- A. **We zijn verbindend** – We zijn betrokken, weten wat er speelt in onze dorpen en wijken, en leggen verbindingen waar mogelijk en nodig. Persoonlijk contact vinden we belangrijk. We zoeken daarom actief naar mogelijkheden om dit persoonlijk contact zo goed mogelijk vorm te geven in de 1,5 meter maatschappij.
- B. **We handelen vanuit vertrouwen** – Wij vertrouwen erop dat onze inwoners, bedrijven en organisaties naar eer en geweten handelen en vanuit moreel besef omgaan met de geboden ondersteuningsmaatregelen. We vinden het belangrijk dat dit vertrouwen wederkerig is. Deze grondhouding vormt ons uitgangspunt bij het opstellen en uitvoeren van ondersteuningsmaatregelen in deze crisis.
- C. **We ondersteunen en denken mee, maar nemen niet over** – We hebben een open houding en denken zoveel mogelijk met onze inwoners, bedrijven en organisaties mee, en bieden ondersteuning waar dat nodig is. We waken ervoor dat we niet te veel overnemen, en laten het eigenaarschap in de samenleving. Hiermee erkennen we de kracht van onze inwoners, bedrijven en organisaties en benutten we die kracht optimaal.
- D. **We zoeken naar de beste oplossing voor elke situatie** - Waar mogelijk zoeken we naar generieke oplossingen, maar we beseffen ook dat bijna geen situatie gelijk is en dat maatwerk in veel gevallen nodig is. We laten ons inspireren door voorbeelden van buiten en kijken verder dan de grenzen van het gebruikelijke.

Door vanuit deze uitgangspunten te handelen denken we een gewaardeerd partner te zijn voor onze samenleving.

1.5 En dan? Ambities

De gemeente Raalte kenmerkt zich door sterke onderlinge verbindingen en 'noaberschap'. Juist in een crisistijd als deze is het belangrijk dat dit gevoel van gezamenlijkheid standhoudt en waar mogelijk wordt versterkt. Als gemeente doen we wat we kunnen om dit te stimuleren, aan de hand van de volgende ambities.

1. We hebben in deze crisis extra aandacht voor onze kwetsbare inwoners en mantelzorgers, omdat we ons beseffen dat zij door deze crisis vaak nog kwetsbaarder worden. We investeren in het contact met deze inwoners, en doen wat nodig is om hen ook in deze crisistijd zo goed mogelijk te ondersteunen. We zijn ons ervan bewust dat deze crisis nieuwe groepen kwetsbare inwoners creëert, die we nog niet altijd voldoende in beeld hebben. We zoeken naar manieren om deze nieuw kwetsbaren in beeld te krijgen en hen op een passende manier te ondersteunen.

2. Het verenigingsleven (sport, cultuur) en dorpshuizen/MFA's vormen het cement van het noaberschap. We investeren in de structuren en voorzieningen die dragers vormen van onze samenleving, zodat we ze niet alleen in stand houden, maar ook toekomstbestendig maken.
3. Evenementen zijn erg belangrijk voor het saamhorigheidsgevoel in de gemeente Raalte. We zetten ons in om de evenementen die diep geworteld zijn in onze samenleving te helpen door deze crisis te komen.
4. We beseffen ons dat veel van onze bedrijven en ZZP'ers hard worden getroffen door deze crisis. Daarom willen we hen extra ondersteunen. We kiezen hierbij voor een collectieve aanpak, waarbij we ons met name focussen op de hardst getroffen sectoren. We hebben hierbij intensief contact met het bedrijfsleven en zoeken naar manieren om het bedrijfsleven optimaal te steunen.
5. We zien dat deze crisis ook veel innovatiekracht losmaakt bij onze inwoners en ondernemers. We bieden hier ruimte voor en stimuleren dit actief. Waar nodig en mogelijk stellen we ambtelijke capaciteit en/of budget beschikbaar om hierin te faciliteren.
6. De coronacrisis zorgt voor nieuwe werklozen. We investeren extra in de ondersteuning van deze werklozen, om hen zo snel mogelijk aan een nieuwe baan te helpen. We doen dit in nauwe afstemming met het UWV en onze Human Capital Agenda.
7. Ondanks dat dit een economisch onzekere tijd is blijven we investeren om onze economie te stimuleren. Waar mogelijk halen we investeringen naar voren en onze bestaande investeringsplannen zetten we door.
8. We zien ook de kansen die deze coronacrisis biedt, zoals toegenomen saamhorigheid, de meerwaarde van thuiswerken en versnelde digitalisering. Positieve ervaringen houden we vast en stimuleren we, in het bijzonder voor onze eigen organisatie.

2. Van ambities naar realisatie

2.1 Inleiding

In het eerste deel van dit document hebben we beschreven wat voor gemeente we willen zijn in deze crisis en wat hierbij onze uitgangspunten en ambities zijn. In dit deel van dit document beschrijven we hoe we deze ambities in de praktijk willen realiseren. We spreken i.v.m. leesbaarheid hierna steeds van 'organisatie' als we het hebben over partijen met wie we samenwerken. Dit kan een maatschappelijke organisatie zijn zoals een culturele instelling of sportvereniging, maar ook een bedrijf dat bijv. in het sociaal domein maatschappelijke diensten levert of een hele branche.

2.2 Vertaling naar diverse beleidsterreinen

We nemen de uitgangspunten en ambities uit dit document zo goed mogelijk mee bij het maken van nieuw beleid. Bijvoorbeeld bij de Economische Agenda, de Woonvisie en het Transformatieplan. Ook bij de uitvoering van bestaand beleid stellen we onze koers bij als dat bijdraagt aan het realiseren van de ambities uit hoofdstuk 1. Zo is er bijvoorbeeld bij het startersloket een extra contactronde geweest voor dit jaar gestarte ondernemers. In de Human Capital Agenda is specifieke aandacht voor corona in relatie tot de arbeidsmarkt. In de P&C-cyclus nemen we een coronaparagraaf op zodat voor de raad inzichtelijk is welke financiële gevolgen de coronacrisis heeft voor diverse beleidsterreinen.

2.3 Eigen organisatie

We proberen onze beschikbare capaciteit zo in te zetten dat we de onderdelen die belangrijk zijn voor onze samenleving (zie hoofdstuk 1) optimaal ondersteunen. Dit kan bijvoorbeeld betekenen dat we medewerkers tijdelijk vrijspelen om als contactpersoon voor een te ondersteunen deel van onze samenleving in te zetten. Dit hebben we in de eerste maanden van deze crisis gedaan en deze werkwijze zetten we door als dat nodig is. Soms is hiervoor ook extra capaciteit nodig. De ambities die relevant zijn voor onze eigen organisatie maken we verder concreet. Dit doen we bijvoorbeeld met het project 'toekomstgericht werken'.

2.4 Leidraad afweging steunmaatregelen

De afgelopen maanden hebben we enkele verzoeken om financiële ondersteuning ontvangen van organisaties die in financiële nood kwamen door de beperkingen van de coronasituatie. Naarmate deze situatie aanhoudt en we langer in een 1,5m samenleving leven, is de kans groot dat we meer steunverzoeken ontvangen. Het wordt dan ook belangrijker om vanuit een vastgesteld kader af te wegen in welke situaties financiële ondersteuning op zijn plaats is. We sluiten dit hoofdstuk af met een leidraad die als hulpmiddel dient bij het afwegen van financiële verzoeken om ondersteuning.

2.4.1 Doel en karakter van deze leidraad

Elk verzoek om ondersteuning beschouwen wij in de basis als een maatwerkvraag. Maatwerk betekent dat dit document niet op elke vraag een pasklaar antwoord geeft. Een verzoek om ondersteuning vanwege problemen die door de coronasituatie zijn ontstaan is een uitzonderlijke situatie. We weten op voorhand niet precies wat we kunnen verwachten omdat we dit niet eerder hebben meegemaakt. Bij deze situatie past geen gedetailleerd 'dichtgetimmerd' beleidskader. Deze leidraad bevat daarom vooral vragen die helpen bij het beantwoorden van de vraag of het wenselijk is een verzoek om steun te honoreren. De visie zoals weergegeven in het eerste deel van dit document helpt ook om 'uit te zoomen' van de specifieke vraag en te helpen om in de geest van onze ambities een besluit te nemen.

2.4.2 Toepassingsbereik

Dit document is een aanvulling op ons bestaande beleid. Het kan gebruikt worden zolang het coronavirus invloed heeft op hoe onze samenleving functioneert. Deze paragraaf 'leidraad' is van toepassing als aan de volgende voorwaarden wordt voldaan:

1. Het gaat om verzoeken die financiële gevolgen hebben voor de gemeente Raalte. Dat kunnen directe financiële gevolgen zijn (zoals het verzoek om een financiële bijdrage) of indirecte financiële gevolgen (zoals ondersteuning in de vorm van ambtelijke capaciteit)
2. Het gaat om verzoeken die corona gerelateerd zijn. Bijvoorbeeld van een (maatschappelijke) organisatie wiens voortbestaan in het geding is door aanhoudende corona-gerelateerde beperkingen.

Twee voorbeelden ter illustratie: Deze leidraad is niet van toepassing op de vraag van horecaondernemers om terrassen vanwege coronabeperkingen tijdelijk uit te mogen breiden. Dit vereist een besluit van de gemeente, maar heeft geen financiële consequenties. Vraagt de horeca om de inning van precario achterwege te laten omdat de sector financieel getroffen is, dan is deze leidraad wel van toepassing.

Een culturele organisatie vraagt op grond van ons cultuurbeleid om een subsidie voor een culturele activiteit. In beginsel is deze leidraad daarbij niet van belang en kan het verzoek aan de hand van het reguliere beleid worden afgedaan. Vraagt deze organisatie echter om een hogere bijdrage dan normaalgesproken mogelijk is, vanwege corona-beperkingen, dan kan deze leidraad helpen de vraag te beantwoorden of de activiteit dusdanig belangrijk is dat we deze aanvullende subsidie willen verlenen.

2.4.3 Hulpvragen

Komt er een verzoek om ondersteuning binnen? We toetsen een verzoek om ondersteuning in eerste instantie aan de volgende drie feitelijke vragen:

1. *Heeft de organisatie gebruik gemaakt van rijks- en provinciale mogelijkheden die er zijn voor (financiële) ondersteuning?*
We verwachten dat regelingen die voor de specifieke organisatie bestaan, zoals TOZO, NOW of regelingen voor de culturele sector, zijn gebruikt voordat bij de gemeente om financiële ondersteuning wordt gevraagd. Als dit niet toereikend is, dan kan eventueel een beroep op de gemeente worden gedaan.
2. *Heeft de organisatie een beroep gedaan op hun leden en/of achterban voor ondersteuning? (indien van toepassing)*
We doelen hiermee bijvoorbeeld op leden van een vereniging die contributie doorbetalen als dat redelijkerwijs mogelijk is. Dit hangt uiteraard samen met de draagkracht van de 'achterban'.
3. *Heeft de organisatie actie ondernomen om inkomstenderving of extra kosten op andere wijze op te vangen?*
Wij verwachten dat organisaties naar creatieve oplossingen zoeken om negatieve effecten van de corona crisis op te vangen of te verzachten. Aankloppen bij de gemeente om financiële steun beschouwen wij als één van de laatste opties.

Is het antwoord op één van deze vragen 'nee'? Dan verzoeken we de organisatie in principe om eerst deze mogelijkheden te onderzoeken voor we als gemeente ondersteuning bieden. Eén van onze uitgangspunten is immers 'we ondersteunen en denken mee, maar nemen niet over'. Dit geldt ook voor het probleem van de betreffende organisatie. De organisatie is eigenaar van het vraagstuk en pas wanneer alle mogelijkheden zijn onderzocht komen we als gemeente in beeld om ondersteuning te bieden. Uiteraard bieden we ook hierbij maatwerk en is het in specifieke situaties mogelijk om hiervan af te wijken, wanneer hier een goede onderbouwing voor is.

Is het antwoord op deze vragen 'ja'? Beantwoord dan ook de volgende vragen.

4. *Voert de organisatie activiteiten uit die van maatschappelijk belang zijn?*
Dit is bewust de eerste inhoudelijke vraag. Is de organisatie bijvoorbeeld een bedrijf met puur een winst oogmerk, zonder maatschappelijk doel, dan is financiële ondersteuning in beginsel niet aan de orde. Economie/werkgelegenheid is uiteraard van maatschappelijk belang, maar in principe subsidiëren we geen individuele bedrijven die uitsluitend van economisch belang zijn. In de mate van maatschappelijk belang bestaan uiteraard gradaties. Bij de vraag wat van maatschappelijk belang is, en in welke mate, maken we gebruik van bestaand beleid.

5. *Is de organisatie een belangrijke drager van de Raalter samenleving?*
Dit vormt een aanvulling op de eerste vraag. In onze ambities beschrijven we dat we structuren en voorzieningen die dragers vormen van onze samenleving in stand willen houden en toekomstbestendig willen maken. Denk hierbij aan het verenigingsleven (sport, cultuur), dorpshuizen/MFA's en belangrijke evenementen. Organisaties die dit 'cement' vormen willen we als dat redelijkerwijs mogelijk is in stand houden.
6. *Is het voortbestaan van de organisatie in het geding door (de gevolgen van) de corona crisis?*
Dit vereist weinig toelichting. Is het voortbestaan niet in het geding, dan zien wij minder snel reden om financieel te ondersteunen. Dit betekent bijvoorbeeld dat we verwachten dat organisaties eerst een beroep doen op hun eigen reserves.
7. *Is de organisatie voldoende toekomstbestendig?*
De coronacrisis kan één reden zijn waarom een organisatie financieel in zwaar weer komt. We kijken kritisch of er ook andere redenen zijn. We willen voorkomen dat we organisaties steunen die ook zonder de corona-crisis onvoldoende toekomstbestendig zijn.
8. *Gebruikt de organisatie de bijdrage om aanpassingen of innovaties door te voeren die een duurzaam positief effect hebben?*
Als een organisatie een eenmalige bijdrage gebruikt om een permanente verbetering door te voeren, waardoor men toekomstbestendiger uit deze crisis komt, dan waarderen we dat positief. Innovatieve oplossingen willen we graag stimuleren.

Wordt het grootste deel van deze vragen met 'ja' beantwoord, dan zijn er redenen om financiële ondersteuning te overwegen. De uiteindelijke afweging blijft maatwerk en is niet een kwestie van 8x ja en 1x nee = bijdrage toekennen. Heeft een organisatie bijvoorbeeld geen gebruik gemaakt van sectorspecifieke steunmaatregelen van het Rijk, maar wordt aan de overige voorwaarden voldaan, dan kan dat alsnog reden zijn om geen bijdrage te leveren. Men kan dan immers gebruik maken van een regeling die hier specifiek voor bedoeld is en hoeft niet op de gemeente terug te vallen. Kortom: de ene 'ja' of 'nee' kan zwaarder wegen dan de ander.

2.4.4 Hoogte en vorm van de financiële bijdrage

Deze leidraad geeft geen antwoord op de vraag hoe hoog een bijdrage maximaal kan zijn of in welke vorm we de financiële bijdrage verstrekken (bijv. in de vorm van uitstel van betaling, een eenmalige bijdrage of een subsidie). Die vallen niet op voorhand te beantwoorden omdat dit document voor zeer uiteenlopende situaties een hulpmiddel vormt. We handelen vanuit vertrouwen. Dat betekent dat wij er in beginsel vanuit gaan dat organisaties pas bij de gemeente om hulp vragen als laatste redmiddel. En ook dat niet meer wordt gevraagd dan nodig is om door deze crisis te komen. Wij verwachten dat de organisatie die om steun vraagt, de gevraagde bijdrage onderbouwd. Met de organisatie kijken we vervolgens wat haalbaar en redelijk is en welke vorm het beste past. Daarbij beseffen we dat het voor iedereen op dit moment moeilijk is om ver vooruit te kijken. Wij gaan er op dit moment vanuit dat het veelal om eenmalige ondersteuning zal gaan, waarbij volgend jaar opnieuw moet worden bekeken wat de situatie is. Uiteraard houden we hierbij rekening met de regelgeving rondom staatssteun.

2.4.5 Besluitvormingsproces bij concrete steunaanvragen

Dit document is een aanvulling op ons bestaande beleid dat gebruikt kan worden zolang het coronavirus het 'normaal' functioneren van onze samenleving beperkt. Omdat deze situatie nog lang kan duren, laten we besluitvorming over steunbijdragen via de normale (besluitvormings)processen verlopen. De toepassing van deze leidraad ligt daarom primair bij de inhoudelijk verantwoordelijk wethouder en beleidsmedewerker. De projectgroep die deze leidraad heeft opgesteld is bij de eerste verzoeken beschikbaar om te ondersteunen bij het maken van de afweging en advisering van college en/of raad.

In de praktijk zijn de volgende drie situaties mogelijk, die elk een ander besluitvormingsproces kennen:

1. *Compensatiemiddelen vanuit het Rijk beschikbaar of regulier budget toereikend: besluitvorming college*
2. *Regulier budget en of rijkscompensatie middelen niet toereikend, bedrag tot max € 100.000: college van B&W besluit*
Is het reguliere budget en of rijkscompensatie middelen niet toereikend, dan kan een beroep worden gedaan op de 'stelpost gemeentelijke steunmaatregelen' ten laste van de algemene bestemmingsreserve. Het college is bevoegd tot max € 100.000 te besluiten. In de P&C-cyclus wordt op de normale wijze verantwoording aan de raad afgelegd over de gemaakte keuzes/afwegingen.
3. *Regulier budget en/of rijkscompensatie middelen niet toereikend, bedrag hoger dan € 100.000 ten laste van stelpost gemeenteraad besluit*
Bij bedragen hoger dan € 100.000 ten laste van de stelpost doet het college een voorstel en neemt de gemeenteraad het besluit.

3. Monitoring en vervolg

We weten niet precies hoe deze crisis zich ontwikkelt. We monitoren de ontwikkelingen en informeren de gemeenteraad periodiek over de coronasituatie in onze gemeente. Als de situatie daar aanleiding toe geeft dan evalueren we en stellen we bij.